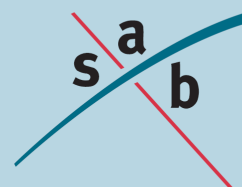

Flora- en faunaraapportage

Bickershorn 26, Oostknollendam

Gemeente Wormerland

Datum: 5 januari 2012
Projectnummer: 100880

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Planomschrijving	4
1.3	Wettelijk kader	6
2	Quick scan flora en fauna	9
2.1	Onderzoeksmethode	9
2.2	Gebiedsbescherming	9
2.3	Soortenbescherming	11
2.4	Conclusie	16
3	Nader veldonderzoek flora en fauna	19
4	Mitigerende maatregelen / Ontheffingsaanvraag	20
5	Voortoets/ Oriënterende habitattoets	21
	Bijlage 1: Literatuurlijst	3

1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (*gebiedsbescherming*), de Flora- en faunawet (*soortenbescherming*) en eventuele andere betrokken natuurregeling. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten zijn te verwachten en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is. In deze flora- en faunarapportage worden de effecten op de aanwezige natuurwaarden besproken. De flora- en faunarapportage is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken:

1. **Inleiding.** Beschrijving van beoogde plannen, ligging van plangebied, de gevolgen van de ingrepen voor de huidige situatie en het wettelijke kader.
2. **Quick scan flora en fauna.** Deze is gebaseerd op een eenmalige veldverkenning. In deze quick scan zijn op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), de beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten en een eenmalige veldverkenning, uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in en in de directe omgeving van het plangebied. In de quick scan zijn uitspraken gedaan over de effecten van de plannen op nabijgelegen beschermde gebieden en op direct nabij het plangebied voorkomende (vaste rust- of verblijfplaatsen van) strikt beschermde flora en fauna. Hieruit volgt de conclusie of nader veldonderzoek naar strikt beschermde soorten noodzakelijk is en of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet aan de orde is.
3. **Nader veldonderzoek flora en fauna.** Beschrijving van het nader onderzoek, indien dit uitgevoerd is. Hierbij wordt ingegaan op de kwalificaties van de onderzoeker(s), de data waarop de veldbezoeken hebben plaatsgevonden, de methode van onderzoeken, specifieke ecologische kenmerken van de soort en uiteraard de resultaten.
4. **Mitigerende maatregelen.** Als uit de resultaten van het nader onderzoek blijkt dat het plangebied in gebruik is door strikt beschermde soorten, dan dienen maatregelen te voorkomen dat de ecologische functionaliteit van het plangebied vermindert. Als SAB het opstellen van deze maatregelen verzorgt, dan worden deze beschreven in dit hoofdstuk. Mocht het opstellen van maatregelen niet afdoende zijn en is een **ontheffingsaanvraag** ex artikel 75 van de Flora- en faunawet alsnog aan de orde, dan staat deze ook hier.
5. **Voortoets of Oriënterende Habitattoets.** Dit is alleen in het geval wanneer negatieve effecten te verwachten zijn op (instandhoudingsdoelstellingen van) beschermde natuurgebieden. Aan de hand van de Effectenindicator van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) wordt een inschatting gemaakt van de mogelijk optredende effecten.

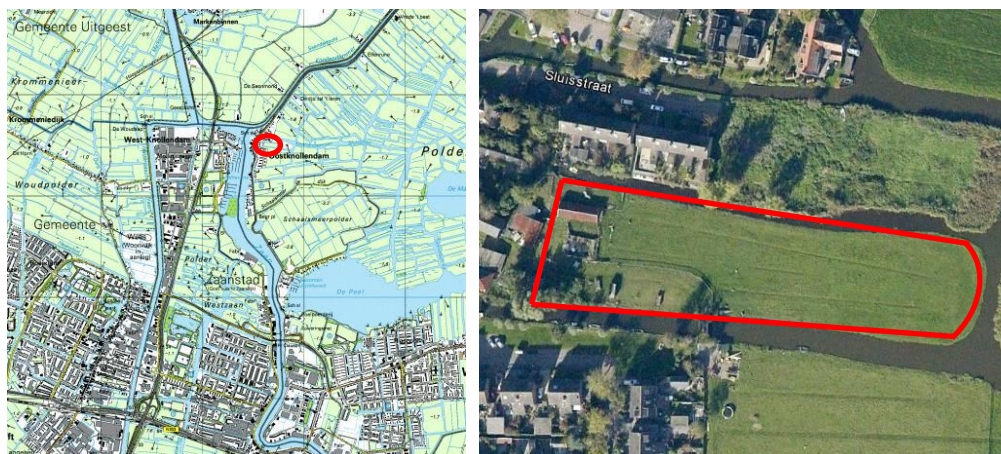
De onderzoeken in deze flora en faunaraapportage zijn uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving (zie paragraaf 1.3). Bovendien zijn alle onderzoeken uitgevoerd volgens de door Gegevens autoriteit Natuur meest recent uitgegeven protocollen.

Gegevens flora en fauna

SAB streeft ernaar alle waarnemingen aan (bijzondere) soorten die verzameld worden tijdens flora- en faunaonderzoeken door te geven aan de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De invoer van gegevens in de NDFF leidt tot een beter overzicht van het voorkomen van (beschermde) soorten en daarmee tot een betere bescherming van deze soorten.

1.2 Planomschrijving

In Oostknollendam (gemeente Wormerland, provincie Noord-Holland) is aan de Bickershorn de realisatie van twee nieuwe woningen, een garage en een schuur/stal beoogd. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd, is toetsing aan de natuurregeling. Voorliggend flora en faunaonderzoek is opgesteld door SAB en geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

Abbeelding 1: Globale ligging plangebied (luchtfoto: Google Earth, bewerking SAB)

Oostknollendam ligt ten noorden van Zaandam, ten oosten van Uitgeest en ten zuidwesten van De Rijp. De kern ligt op de oostelijke oever van de rivier de Zaan en de bebouwing is grotendeels georiënteerd langs deze rivier. De directe omgeving van Oostknollendam wordt gekenmerkt door natte agrarisch poldergebieden in het oosten (Polder Wormer, Jisp en Nek), noorden (Starnmeer polder) en westen (Krommenieër-Woudpolder) en stedelijke bebouwing in het zuiden.

Het plangebied ligt in de kern van Oostknollendam, waarbij de oostzijde gedeeltelijk in de Polder Wormer, Jisp en Nek ligt. Het plangebied is aan de noord-, oost- en zuidzijde begrensd door watergangen met aan de overkant agrarische gronden. In het westen is het plangebied begrensd door een aantal woningen.

Plangebied

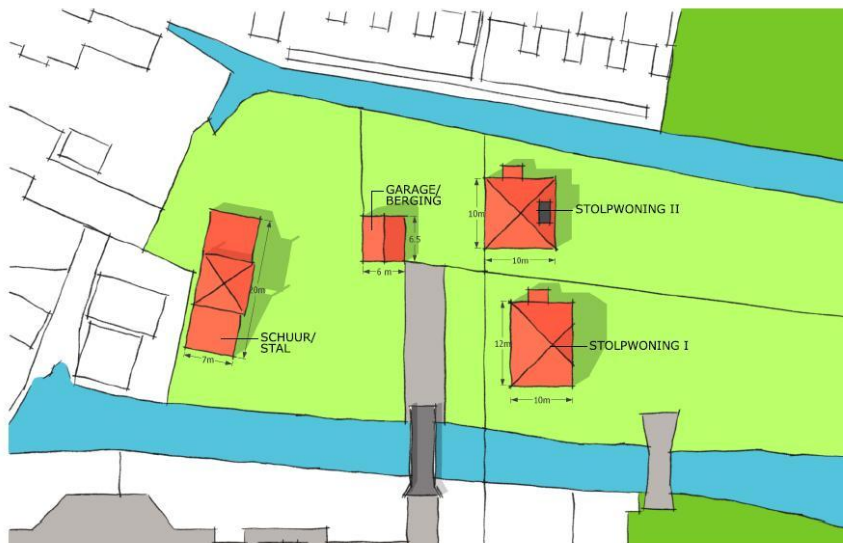
In de huidige situatie heeft het plangebied een agrarische functie en bestaat grotendeels uit grasland met enkele bomen. In het westelijk deel van het plangebied is een gebouw aanwezig, dat dienst doet als rust- en voederplaats voor schapen. De gronden zijn in gebruik als schapenweide en er worden landbouwvoertuigen gestald. In afbeelding 2 is een globale indicatie gegeven van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Afbeelding 2: Impressie van het plangebied. Weiland met enkele schapen, landbouwvoertuigen, een schuur en een mestvaalt. (Foto's: SAB, 2011).

Beoogde ontwikkelingen

In het plangebied is de realisatie van een tweetal woningen, een schuur en een garage beoogd. Hiervoor zal agrarische grond verdwijnen en wordt de schuur gesloopt. Mogelijk wordt er nog één extra brug aangelegd.

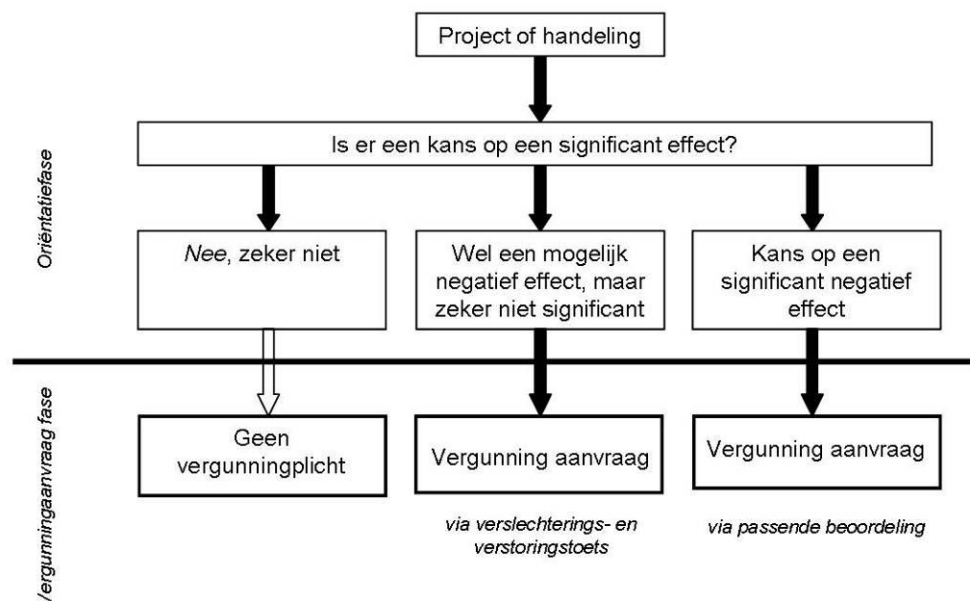
Afbeelding 2: Impressie van de toekomstige inrichting van het plangebied.

1.3 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

1.3.1 Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europees Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebied (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de al bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Afbeelding 3: Schematische weergave van de besluitvorming in relatie tot de NB-wet (1998).

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

1.3.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. Deze wet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1. beschermingscategorie 1:
een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;
2. beschermingscategorie 2:
voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
In een dergelijke gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
3. beschermingscategorie 3:
voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen een in de wet genoemd belang dienen en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen van) leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I).

1.3.3 *Zorgplicht*

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop-, grond-, of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

2 Quick scan flora en fauna

2.1 Onderzoeksmethode

De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een eco-loog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik ge-maakt van atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997) en diverse websites die de meest recente informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen vermelden soortgegevens op uurhokniveau (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

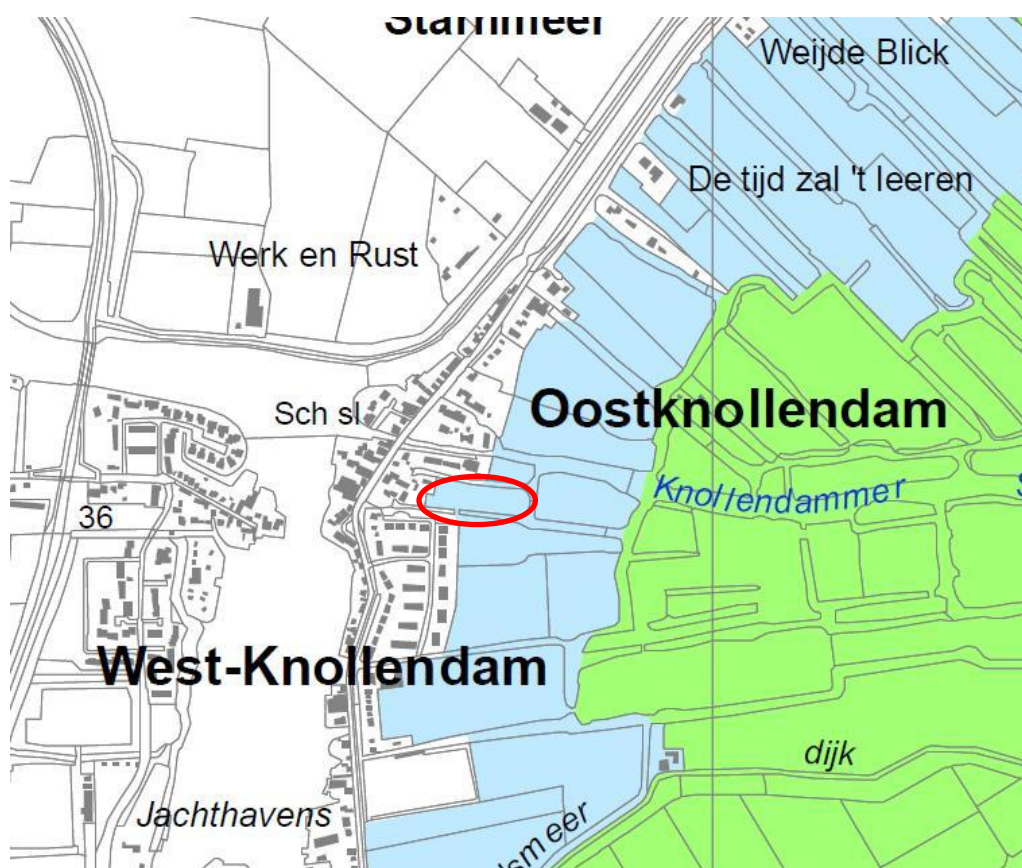
Op 18 november 2011 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe om-geving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoor-delen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventa-risatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname. Zowel het tijdstip (buiten het groeiseizoen van planten en deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroe-pen) als het eenmalige karakter is hiervoor niet toereikend.

2.2 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofd-structuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een nega-tieve invloed hebben op de beschermde gebieden.

2.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbe-schermingswet 1998. Het betreft het Natura 2000-gebied “Wormer- & Jisperveld en Kalverpolder”. Dit gebied is aangewezen als Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied. Het plangebied ligt alleen in het Vogelrichtlijngebied. Gezien de ligging in het be-schermd gebied zijn negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten. De ligging van het plangebied ten opzicht van het Natura 2000-gebied is weergegeven in afbeelding 4.

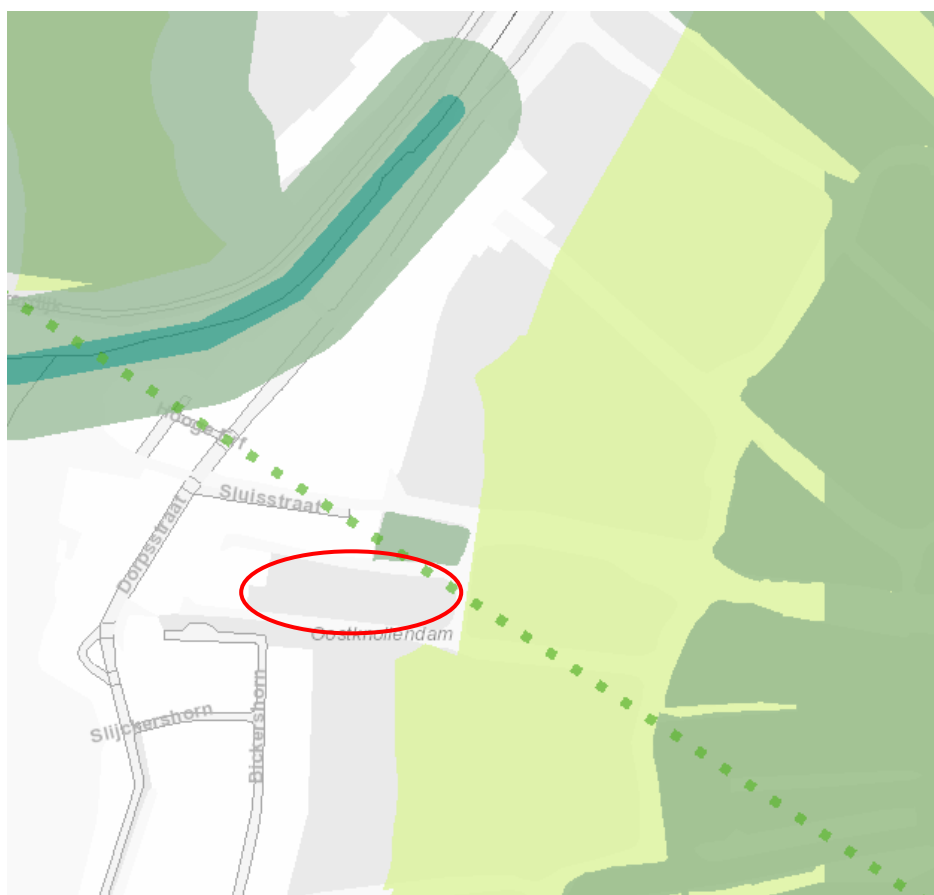
Afbeelding 4. Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied "Wormer- & Jisperveld en Kalverpolder (bron: Ministerie van EL&I). Groen = Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijn-gebied, blauw = Vogelrichtlijngebied.

2.2.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Een perceel direct ten noorden van het plangebied en de polders ten oosten van het plangebied zijn wel aangewezen als onderdeel van de EHS. De ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS is weergegeven in afbeelding 5.

Binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geldt de 'nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is, als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied worden aangetast. Afwijken van deze regel is alleen mogelijk als het maatschappelijk belang groot is en er geen reële alternatieven zijn. Het doel van de EHS is het behoud van de ruimtelijke kwaliteiten en behoud en ontwikkeling van natuurgebieden.

Met de bouw van een tweetal woningen met bijgebouwen vindt geen oppervlakte verlies van de EHS plaats, aangezien het plangebied niet in de EHS ligt. Hierdoor leiden de plannen niet tot aantasting van de doelstelling van de EHS: behoud en ontwikkeling natuurgebieden. Met de plannen is geen sprake van directe aantasting van de EHS.

Afbeelding 5: Ligging plangebied nabij de EHS (donker groen), weidevogelgebied (lichtgroen) en Robuuste verbindingzone (groene stippellijn).

De toekomstige bebouwing komt niet verder het poldergebied in te liggen dan de huidige bebouwingsgrens in het noorden en zuiden. Dit betekent dat de verstoringgraad niet verder het poldergebied in komt te liggen dan in de huidige situatie en daarmee niet reikt tot aan de EHS. Wel wordt aanbevolen verlichting nabij de EHS te voorkomen / beperken door middel van speciale armaturen die lichtuitstraling naar de omgeving beperken.

Op basis van voorgaande kan geconcludeerd worden dat de bouw van twee woningen met bijbehorende opstallen geen effect heeft op nabij gelegen EHS gebieden. Er is met de plannen geen sprake van aantasting van huidige natuurgebieden en ruimtelijke kwaliteiten van de EHS.

2.3 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

2.3.1 Vaatplanten

Tijdens het verkennende veldbezoek zijn alleen algemene soorten aangetroffen zoals onder andere Witte Klaver (*Trifolium repens*), Paardenbloem (*Taraxacum officinale*), Zwarte els (*Alnus glutinosa*) en Madeliefje (*Bellis perennis*). Aangetroffen plantensoorten zijn kenmerkend voor een voedselrijk en verstoord ecosysteem. Strikt beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen. Binnen het plangebied zijn geen potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten aanwezig. Het plangebied wordt intensief gebruikt en regelmatig worden delen gemaaid. Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

2.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992) komen in de omgeving van het plangebied soorten als Egel (*Erinaceus europaeus*), Gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), Mol (*Talpa europaea*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Bunzing (*Mustela putorius*), Wezel (*Mustela nivalis*), Veldmuis (*Microtus arvalis*), Dwergmuis (*Micromys minutus*), Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), Haas (*Lepus europaeus*), en de meer strikt beschermde soorten Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) en Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus arenicola*) voor.

Algemeen voorkomende soorten

Binnen het plangebied zijn relatief weinig ruige delen aanwezig. Toch zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van algemeen voorkomende soorten als Egel (*E. europaeus*), Huisspitsmuis (*C. russula*), Mol (*T. europaea*) en kleine marterachtigen niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Waterspitsmuis

De Waterspitsmuis verblijft in goed ontwikkelde oevervegetatie bij schoon, stilstaand of langzaam stromend water. Hoewel het plangebied aan drie zijden door een watergang wordt begrensd, is het niet waarschijnlijk dat waterspitsmuizen een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De oevervegetatie is slecht ontwikkeld en voldoet niet aan de soortspecifieke eisen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de soorten worden niet verwacht in het plangebied. Negatieve effecten van de beoogde ontwikkelingen op vaste rust- of verblijfplaatsen van waterspitsmuizen zijn niet te verwachten. Deze soort komt wel voor in de polder ten oosten van het plangebied. Hier zijn met rietbegroeide oevers aanwezig die zeer geschikt zijn voor deze soort.

Noordse woelmuis

De Noordse woelmuis heeft voorkeur voor (zeer) natte terreinen: rietland, moeras(bossen), drassige hooilanden, vochtige, zeer extensief gebruikte weilanden en vochtige oevervegetaties, vochtige duinvalleien en periodiek overstroomde terreinen. Het plangebied is intensief in gebruik en er is geen sprake van een drassige bodem. Hierdoor voldoet het plangebied niet aan de soortspecifieke eisen. Vaste rust- en verblijfplaatsen worden niet verwacht in het plangebied. Met de plannen zijn negatieve effecten op de Noordse woelmuis niet te verwachten. De soort is mogelijk wel af en toe foeragerend waar te nemen in het plangebied, maar het betreft geen belangrijk foeraargebied. Deze soort komt voor in de polders ten oosten van het plangebied.

2.3.3 Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Limpens, *et al.*, 1997) komen in de omgeving van het plangebied Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en Meervleermuis (*Myotis dasycneme*) voor. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals Gewone dwergvleermuis (*P. pipistrellus*) en Laatvlieger (*E. serotinus*) en boombewonende soorten als Rosse vleermuis (*N. noctula*) en Watervleermuis (*M. daubentonii*). Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruik maken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de Gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de Rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, spleten en achter loshangende schors). De Watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende soorten vleermuizen

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. Binnen het plangebied staat een schuur. Deze schuur is opgebouwd uit planken en heeft een golfplaten dak. Een spouwmuur ontbreekt en het dak is niet geïsoleerd. Hierdoor zijn spleten waarin vleermuizen kunnen wegkruipen afwezig. Vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouw-bewonende vleermuizen in het plangebied zijn daarom op voorhand uit te sluiten. Negatieve effecten op gebouw-bewonende vleermuizen zijn niet te verwachten.

Boombewonende soorten vleermuizen

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangende schors. Binnen het plangebied staan enkele bomen. Deze zijn echter van onvoldoende omvang waardoor holten of loshangende schors ontbreekt. Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is daarom op voorhand uit te sluiten. Negatieve effecten op boombewonende vleermuizen zijn niet te verwachten.

Vliegroutes

Vleermuizen maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn

voor de instandhouding van het leefgebied. Binnen het plangebied zijn geen duidelijke lijnvormige elementen te onderscheiden. Negatieve effecten van de beoogde ontwikkelingen op vaste vliegroutes zijn uit te sluiten.

2.3.4 Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half juli. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Het plangebied met struweel en bomen is geschikt als broedgelegenheid voor veel vogels.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In het kader van de Flora- en faunawet zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit betekent dat nestlocaties van deze soorten het gehele seizoen beschermd zijn. Hierin worden vier categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Tijdens het verkennende veldbezoek zijn de volgende soorten aangetroffen: Blauwe reiger (*Ardea cinerea*) en Wilde eend (*Anas platyrhynchos*). Geen van de aangetroffen soorten is jaarrond beschermd. Sporen (uitwerpselen, veren, braakballen), nesten en holtes van jaarrond beschermde vogelsoorten zijn niet aangetroffen in het plangebied. Gezien de afwezigheid van geschikte bebouwing, grote bomen en boomholten zijn (nesten van) jaarrond beschermde vogelsoorten ook niet te verwachten. Negatieve effecten van de plannen op deze soorten zijn niet te verwachten.

2.3.5 Amfibieën

Stichting RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland) verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen en publiceert deze jaarlijks op het internet (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën voor zoals Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*), Bruine kikker (*Rana temporaria*), Bastaardkikker (*Rana klepton esculenta*), Meerkikker (*Rana ridibunda*) en de strikt beschermde soort Rugstreeppad (*Bufo calamita*) voor.

Algemene soorten

Algemene soorten, zoals Bruine kikker (*R. temporaria*) en Gewone pad (*B. bufo*), die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken, zijn gezien de binnen het

plangebied gelegen habitats niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Volgens de gegevens van Stichting RAVON zijn er Rugstreeppadden waargenomen in de omgeving van het plangebied. De Rugstreeppad is een bewoner van zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de uiterwaarden van rivieren, opgespoten terreinen en akkers. Voor de voortplanting is de Rugstreeppad afhankelijk van (tijdelijke) ondiepe wateren als poeltjes en plassen die vrij snel opwarmen. Aan drie zijden wordt het plangebied begrensd door watergangen. Deze watergangen zijn vanwege hun diepte ongeschikt als voortplantingswater van de Rugstreeppad. Vergraafbaar zand is binnen het plangebied niet aanwezig. Hierdoor is het onwaarschijnlijk dat de Rugstreeppad een vaste rust- en verblijfplaats heeft binnen het plangebied. Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van de Rugstreeppad zijn niet te verwachten.

2.3.6 Reptielen

Reptielen zijn over het algemeen gebonden aan structuurrijke vegetatie, vaak gelegen in weinig verstoorde biotopen. Soorten als Ringslang (*Natrix natrix*) en Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) kunnen voorkomen in gebieden met een relatief hoge verstoringsgraad. Volgens RAVON is alleen de Ringslang wel eens in de omgeving waargenomen.

Op het terrein is een mestvaalt aanwezig en het plangebied ligt direct naast waterrijke elementen. Mestvaalten worden door ringslangen vaak gebruikt als voortplantingslocatie. Waterrijke elementen dienen als leefgebied voor de Ringslang. Hierdoor is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de Ringslang in het plangebied niet op voorhand uit te sluiten. Deze mestvaalt blijft behouden. Het omringende terrein zal door bebouwing en bewoning echter intensiever in gebruik worden genomen en met de aanleg van een nieuwe brug over de sloot vinden er ook ingrepen aan de oevervegetatie plaats. Beide ingrepen leiden tot aantasting van het leefgebied van de Ringslang.

Om aantasting van het leefgebied van de Ringslang te voorkomen dienen er mitigerende maatregelen worden getroffen. Voor aanvang van de werkzaamheden dient er in het oostelijk deel van het plangebied, nabij de waterkant een takkenhoop voor de Ringslang te worden aangelegd.

Er kan ook gekozen worden om onderzoek naar de aanwezigheid van de Ringslang uit te voeren. Als uit het onderzoek blijkt dat de soort zich niet in het plangebied voortplant zijn vervolgwerkzaamheden niet nodig. Als uit dit onderzoek blijkt dat de soort wel in het plangebied voorkomt dienen bovengenoemde werkzaamheden wel uitgevoerd te worden.

2.3.7 Vissen

Aan drie zijden is het plangebied begrensd door watergangen. In de omgeving van het plangebied zijn enkele beschermde soorten aangetroffen die op basis van hun soort-specifieke eisen mogelijk voor kunnen komen in de watergangen bij het plangebied. Het gaat om de soorten Bittervoorn (*Rhodeus sericeus*) en Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*). Wanneer bij de realisatie van de beoogde plannen de watergangen (gedeeltelijk) worden aangetast, dan zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde vissoorten niet op voorhand uit te sluiten. Van (gedeeltelijke) aantasting is sprake bij bijvoorbeeld ingrepen in de oevers of bodem van de sloot en het (gedeeltelijk) dempen van de sloot.

In de plannen is de aanleg van een brug opgenomen. Om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen dient deze brug te voldoen aan enkele eisen. Het betreft geen duiker. Er dient minimaal 30 centimeter vrije ruimte tussen de brug en het wateroppervlak te zijn en de bodem moet intact blijven. Indien de nieuw aan te leggen brug niet voldoet aan deze voorwaarden dient er aanvullend onderzoek plaats te vinden om de aanwezigheid van de Bittervoorn en de Kleine modderkruiper te bepalen.

2.3.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortgroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Het plangebied ligt niet binnen een dergelijke biotoop. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de aanwezige habitats.

2.4 Conclusie

In het plangebied aan de Bickershorn te Oostknollendam (gemeente Wormerland, provincie Noord-Holland) worden twee grondgebonden woningen, een garage en een schuur gerealiseerd. Voordat deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

2.4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden. Het plangebied te Oostknollendam ligt in een gebied dat is aangewezen in het kader van de NB-wet. Het betreft het Natura 2000-gebied "Wormer- & Jisperveld en Kalverpolder". Gezien de ligging in het beschermde gebied zijn negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten.

Het plangebied ligt niet in de EHS waardoor directe negatieve effecten op de EHS zijn uit te sluiten. De toekomstige bebouwing komt niet verder het poldergebied in te liggen dan de huidige bebouwingsgrens in het noorden en zuiden. Dit betekent dat de verstoringgraad niet verder het poldergebied in komt te liggen dan in de huidige situatie en

daarmee niet reikt tot aan de EHS. Negatieve indirecte effecten op de EHS zijn daarvoor niet te verwachten.

2.4.2 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt). De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren. Door de werkzaamheden kunnen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard.

Algemene soorten

De meeste van deze soorten zijn beschermd maar vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet (tabel 1). Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algehele vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Dit betekent dat voor deze soorten de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder ontheffing.

Strikt beschermde soorten

Voor soorten die vermeld staan op tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, geldt dat bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd. In het plangebied komen mogelijk de Ringslang en strikt beschermde vissen voor. De Ringslang gebruikt mogelijk de mestvaalt als voortplantingslocatie. De vissen komen mogelijk in de sloten voor.

Wanneer er mitigerende maatregelen voor de Ringslang worden getroffen en de watergangen binnen het plangebied niet worden aangetast, vindt er geen aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten plaats. Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora en faunawet is dan niet noodzakelijk.

Verder kunnen bij (de start van) werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren. De (start van de) werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten het broedseizoen of in het broedseizoen als broedende vogels zijn uit te sluiten. De werkzaamheden kunnen doorlopen in het broedseizoen als broedende vogels binnen het plangebied uitgesloten kunnen worden.

Tabel 1: Indicatieve periode uit te voeren werkzaamheden. Groen: werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden. Oranje: werkzaamheden mogen uitgevoerd worden mits geen broedgevalen aanwezig zijn.

	Jan.	Feb.	Mrt.	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Broedvogels												

2.4.3 Nader onderzoek

Uit de quick scan is naar voren gekomen dat de Ringslang en strikt beschermde vissen mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. In het geval de watergangen niet worden aangetast en er voor de Ringslang tijdig een takkenhoop wordt aangelegd, is een nader onderzoek niet noodzakelijk.

Als er geen mitigerende maatregelen voor de Ringslang worden uitgevoerd en de watergangen door de realisatie van de plannen (gedeeltelijk) worden aangetast dan dient voorafgaand aan de ingrepen een nader onderzoek te worden opgestart naar:

- Ringslang: onderzoeksperiode globaal van april – oktober;
- Vissen: onderzoeksperiode jaarrond.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald welke maatregelen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de Flora- en faunawet wordt overtreden. Mocht het niet mogelijk zijn om dit te voorkomen, dan is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Een dergelijke ontheffing is alleen onder beperkte omstandigheden verkrijgbaar.

Compenserende en mitigerende maatregelen moeten altijd voorafgaand aan de uitvoering van de beoogde plannen worden gerealiseerd.

2.4.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- als er zolders of vlieringen wordt aangelegd, zou deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor wordt de zolder mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen;
- het planten van bomen en struiken voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten;
- het creëren van een geleidelijke overgang van de watergangen naar het plangebied. Hierbij dient vegetatieontwikkeling in deze overgang gestimuleerd te worden. Dit kan positieve effecten hebben op het voorkomen van amfibieën;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden. De huidige bebouwing is voor deze soort niet geschikt.

3 Nader veldonderzoek flora en fauna

Uit de quick scan flora en fauna blijkt dat de Ringslang en strikt beschermde vissen in het plangebied voor kunnen komen. Als er voor de Ringslang wordt gemitigeerd en de watergangen niet worden aangetast, dan zijn met de plannen geen negatieve effecten op strikt beschermde soorten te verwachten. In dat geval is nader onderzoek niet noodzakelijk.

In alle overige gevallen is nader onderzoek naar de Ringslang en strikt beschermde vissen noodzakelijk. Onderzoekperiode loopt voor de Ringslang van globaal april – oktober en vissen kunnen jaarrond worden onderzocht, mits geen ijs aanwezig is.

Wel dient met de plannen rekening gehouden te worden met een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet. Deze voorwaarden zijn altijd van toepassing:

1. in het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren;
2. op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

4 Mitigerende maatregelen / Ontheffingsaanvraag

Mogelijk heeft de Ringslang een vaste rust- en verblijfplaats in de mestvaalt binnen het plangebied. Verder kunnen strikt beschermde vissoorten voorkomen in de sloten rondom het plangebied.

Ringslang

Om overtreding van de Flora- en faunawet voor de Ringslang op voorhand te voorkomen moet er van uit gegaan worden dat de Ringslang in het plangebied voorkomt. In dit geval moeten er mitigerende maatregelen worden getroffen. Er is dan geen nader onderzoek nodig naar het werkelijk voorkomen van de soort.

Voor aanvang van de werkzaamheden dient er in de omgeving van het plangebied een broeihoop voor de Ringslang te worden aangelegd. De locatie van deze broeihoop dient door een ter zake kundige op het gebied van reptielen bepaald te worden. Deze ter zake kundige dient ook de aanleg van de nieuwe broeihoop te begeleiden.

vissen

Indien met de plannen sprake is van ingrepen in de watervoerende elementen is het noodzakelijk nader onderzoek naar de aanwezigheid van strikt beschermde vissen uit te voeren. Pas dan kan worden bepaald of met de ingrepen in het water sprake is van aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen van strikt beschermde vissen.

5 Voortoets/ Oriënterende habitattoets

Het plangebied ligt in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het betreft het Natura 2000-gebied “Wormer- & Jisperveld en Kalverpolder”. Dit gebied is aangewezen als Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied. Het plangebied ligt alleen in het Vogelrichtlijngebied. Gezien de ligging in het beschermde gebied zijn negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten.

Geadviseerd wordt een voortoets uit te voeren om de effecten van de plannen op het Natura 2000-gebied in kaart te brengen.

Bijlage 1: Literatuurlijst

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Websites:

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.vogelbescherming.nl

www.rijksoverheid.nl

www.waarneming.nl